

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії
Кафедра загальної психології та психодіагностики

**Актуальні питання
психологічної
науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 4

Рівне - 2011

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 4. – Рівне: РДГУ, 2011. – 184 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № __ від __ квітня 2011 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Зміст

<i>Вступ</i>	
<i>Безлюдна В.І.</i> Діагностика психофізіологічного розвитку новонароджених	
<i>Бабасва Р.</i> Проблеми схильності до суїциду як аутоагресивної поведінки серед підлітків	
<i>Бенедюк О.</i> Психологічні особливості життєвої перспективи осіб з серцево – судинним захворюванням	
<i>Берун П.</i> Дослідження фобій як одного з видів психофізіологічних розладів, та шляхи її корекції.....	
<i>Блажко О.</i> Важливість дослідження імпліцитних теорій інтелекту для майбутніх психологів.....	
<i>Бойко О.</i> Теоретичний аналіз проблеми психологічних особливостей формування образу майбутнього шлюбного партнера у студентської молоді	
<i>Борейчук О.</i> Проблема розвитку емоційної сфери дошкільника	
<i>Вознюк А.</i> Психологічні особливості професійного вигорання працівників правоохоронних органів	
<i>Вознюк І.</i> Вплив емоційних розладів на внутрішню картину хвороби особистості.....	
<i>Воробей О.</i> Мотивація до занять фізичною культурою і спортом як передумова збереження психічного здоров'я особистості.....	
<i>Герасимчук О.</i> Вплив телевізійної продукції на особливості поведінки дошкільників.....	
<i>Гречин М.</i> Теоретичні засади вивчення емоційного вигорання педагога.....	
<i>Демчук Н.</i> Психологічні особливості ціннісних орієнтацій молодших школярів	
<i>Дем'янюк О.Б.</i> Образ світу як психологічний феномен	
<i>Дзюба О.</i> Гендерні особливості прояву агресивної поведінки	
<i>Дорошко Н.</i> Фактори становлення статевої ідентифікації в юнацькому віці	

Жарська Т. Корекція тривожних станів студентів.....

Захарчук М. Розвиток комунікативної компетентності майбутніх педагогів.....

Зінчук С. Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінки.....

Зінчук Т. Вплив сімейних конфліктів особистості на розвиток дитини дошкільного віку.....

Збанацька А., Осьмак Л.П. Аналіз тривожності як чинника невротизації підлітків.....

Кириченко О. Гендерні аспекти конфліктності у системі родинних відносин «батьки-діти».....

Ковалевич М. Теоретичний аналіз проблем готовності студентської молоді до відповідального батьківства.....

Корчакова Н.В. Аналіз перцептивних можливостей дітей у період новонародженості.....

Крюкова Л. Характеристика емоційної сфери молодшого школяра в контексті психічного здоров'я особистості.....

Кузьменко О. Аутизм на ранньому етапі розвитку дитини.....

Левшунова К., Осьмак Л.П. Психологічний аналіз соціально-перцептивних оцінок взаємодії тренера і гравців футбольної команди.....

Лук'яничук Г. Поняття «психічне» здоров'я особистості.....

Луцик Т. Проблема впливу засобів інформації на дітей молодшого шкільного віку.....

Лясковець Т. Проблеми соціальної дезадаптації особистості в підлітковому віці

Марчук В. Методи психокорекції страхів дітей молодшого підліткового віку.....

Мельник Ю. Психологічний аналіз відмінностей міжособистісних відносин юнаків та дівчат у підлітковому віці.....

Мельничук О. Психологічний аналіз феномену подружньої сумісності.....

- Миرونчук А.** Тези доповіді на тему: «дослідження рівня тривожності у творчих особистостей з особливими потребами».....
- Михальчук Д.** Вчення про домінанту та проблеми норми і патології у психології.....
- Мосійчук О.** Особливості профілактики психічних розладів особистості.....
- Мушка І.** Порівняльна характеристика розвитку ціннісної сфери старшокласників і студентів
- Окач В.** Формування гендерної ідентичності в підлітковому віці
- Омельчук Т.** Психологічні особливості проявів тривожності в юнаків призовного віку.....
- Ординська О.** Психологічні особливості рефлексії як компоненту самосвідомості у підлітковому віці
- Осинчук О.** Психологічні особливості розуміння молодшими школярами моральних аспектів ситуації
- Підцерковний Р.** Аналіз співвідношення когнітивних стилів та рівня інтелекту.....
- Пінаєва М.** Психосоматичні розлади та їх залежність від властивостей темпераменту
- Прит Т.** Соціально-психологічні чинники виникнення міжособистісних конфліктів у ранньому юнацькому віці.....
- Пустовіт М.** Тип сімейних стосунків як чинник девіантної поведінки сучасних підлітків
- Ревко Н.** Когнітивно-стильові чинники психічного здоров'я особистості.....
- Росовський О.** Соціально-психологічні особливості студентської групи.....
- Руденко А., Осьмак Л.П.** Стратегії поведінки військовослужбовців у стресових ситуаціях
- Сержанюк М.** Гендерні особливості вирішення конфліктів у підлітковому віці
- Смоляк А.** Психологічні особливості розвитку просоціальної поведінки у підлітковому віці

Актуальні питання психологічної науки

Степанюк Н. Аналіз впливу релігійної віри на свідомість дітей, що виховуються в умовах часткової деривації.....

Талайчук Т. Аналіз негативного впливу реклами на психіку людини

Тендюк М. Особливості сприймання дошкільнятами своїх сиблінгів.....

Тищенко І. Вплив гепатиту в на функціональний стан особистості....

Торчило Л. Розвиток мотиваційного компоненту професійної діяльності.....

Фурда Т. Гендерні відмінності і стереотипи у сприйманні реальності та їх вплив на відносини з протилежною статтю

Цюлюпа М. Психічне здоров'я та його значення у професійній діяльності психолога.....

Чичук О. Шляхи оптимізації соціально – психологічного клімату в колективі

Шпинюк В. Психологічні особливості агресивної поведінки підлітків та їх корекція в процесі навчальної діяльності.....

Штреймікіс Є. Становлення особистості майбутнього вчителя як суб'єкта життєтворчості

Список використаних джерел

1. Гилберт К. Аутизм. Медичний та педагогічний вплив: книга для педагогів – дефектологів/ Переклад з англ. О.В.Дерегеевой; під наук. керівн. Л.М.Шипіциной; Д.И. Ісаєвої – М.: Гуманітар. вид. центр ВЛАДОС, 2005, – 144с. – (корекційна педагогіка).
2. Дефектологічний словник/ під ред. А.І. Д'ячкова – Видавництво «Педагогіка» Академія педагогічних наук СРСР і Комітету по друку при Раді Міністрів СРСР – М.: 1970р., – 503с.
3. Косарева Г. Проблема аутизму: визначення поняття, історія розвитку //Дефектолог (Шкільний світ) – 2009 - №6, С.606 – 4.
4. Діти з порушенням спілкування: Ранній дитячий аутизм / К.С.Лебедінська, О.С. Нікольська, Е.Р.Баєнська та ін. – М.: Просвітлення, 1989. – 95с.
5. Посохова І. Конопляста С. Дослідження проблеми дитячого аутизму // Дефектологія – 1997 – №4, С.25 – 26.

УДК [159.9+37]:796.332.071.43

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-
ПЕРЦЕПТИВНИХ ОЦІНОК ВЗАЄМОДІЇ ТРЕНЕРА І ГРАВЦІВ
ФУТБОЛЬНОЇ КОМАНДИ**

Левшунова Катерина, студентка РДГУ

Осьмак Л. П., кандидат психологічних наук, доцент

Актуальність. Сучасний етап розвитку наук, що досліджують питання спорту, відображає давно назрілу потребу в реалізації психологічних знань на практиці. У процесі спортивної діяльності між людьми встановлюються взаємини, традиції, звички, почуття, які прямо або частково впливають на її ефективність. Все це складає те, що прийнято називати психологічним кліматом або внутрішньогруповою взаємодією. У спорті таке явище формується під впливом різних об'єктивних і суб'єктивних чинників: успіху діяльності, вікових особливостей, почуттів, настроїв, мотивів, потреб і стосунків між спортсменами, а також під впливом цілеспрямованої педагогічної роботи тренера. Це відображується на ставленні спортсменів до тренувального процесу, до керівника спортивної групи, один до одного, до суддів, адміністрації тощо. [1]

Ми вважаємо, що дана тема є *актуальною*, оскільки передбачає вивчення та формування внутрішньогрупових особливостей взаємодії в колективі та мотивацію спортсменів у змаганнях, дозволяє тренеру встановлювати ефективне управління спортивною групою, а також здійснювати коригування міжособистісних взаємовідносин. Відштовхуючись від вищезазначеного, нами було визначено таку *мету*

роботи: узагальнити дані по проблемі внутрішньогрупової взаємодії у спортивній команді, визначити психологічні аспекти діяльності тренера і членів спортивного угруповання. Таку думку підкреслюють численні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Г.С. Абрамової, Г.М. Гагаєвої, П.А. Жарова, Е.П. Ільїна, А.Ц. Пуні, Б.Д. Кретті, З. Мюллера, Ю.Л. Ханіна, М. Яффі та ін.

Експериментальний етап дослідження здійснювався на базі дитячо-юнацької спортивної школи «Колос» м. Сарни. У ньому було обстежено 25 спортсменів базової групи третього року навчання, віком 13 – 14 років та тренера. В ході роботи використовувалися діагностичні методики: «Вимірювання психологічної атмосфери в команді» [2, 227] та «Експрес – діагностика стійкості до конфліктів» [3, 231]. Гравці оцінювали команду та тренера, керівник групи характеризував власні індивідуально – професійні особливості та особливості внутрішньогрупової взаємодії своїх підопічних.

За методикою «Вимірювання психологічної атмосфери в команді» було діагностовано ставлення спортсменів та тренера до особливостей внутрішньогрупової взаємодії команди. Для цього як гравцям, так і спортивному керівнику пропонувалося дати відповіді на сукупність протилежних характеристик, які стосувалися досліджуваного явища футбольної команди. Отримані результати дали змогу стверджувати наступні характеристики психологічного клімату діагностованого середовища.

Табл.1

Співвідношення оцінок тренера і команди

Оцінки	Психологічна атмосфера команди
Тренер	76
Гравці	72, 92
Різниця	+ 3,08

За визначеними оцінками можна стверджувати, що обидва показники говорять про високий рівень психологічної атмосфери (оцінка тренера – 76 балів, команди – 72, 92 бала). Однак незначна різниця у результатах тренера та спортсменів - +3,08 вказує про дещо ідеалізовані погляди першого щодо психологічного клімату в команді. Це пов'язано з часовою обмеженістю міжособистісної взаємодії керівника футбольної команди зі своїми підопічними. В той час як самі гравці перебувають у постійному емоційному зв'язку один з одним, оскільки переважна більшість команди навчається на одній паралелі та в одній школі, що дає можливість краще пізнати один одного та вносити певні корективи у організацію сумісної діяльності: як

Актуальні питання психологічної науки

позитивні, так і дезорганізуючі.

За методикою «Експрес – діагностики стійкості до конфліктів» ми намагалися з'ясувати цілісну картину психологічної атмосфери футбольної команди, співставивши результати рівня конфліктності тренера та спортсменів.

Діагностика здійснювалася у два етапи. Спочатку досліджувалося уявлення тренера про рівень стійкості до конфліктів команди, потім уся команда визначала дану особливість. За відповідями тренера команда характеризується не конфліктністю – 41 бал (високий рівень), в той час як самі гравці атмосферу команди характеризують з позиції середнього рівня стійкості до конфліктності – 34, 32 бала. Таким чином, було встановлено, що існує розбіжність у результатах керівника та його підопічних - + 6,68.

Табл.2

Співвідношення оцінок тренера і команди

Оцінки	Стійкість до конфліктів
Тренер	41
Гравці	34,32
Різниця:	+6, 68

Пояснення тренера такої ситуації підкріплюють висновок про дозвілля спортсменів, який було зроблено в контексті попередньої методики. За рахунок проведення вільного часу поза тренувальним процесом, спортсменам важко диференціювати побутові конфлікти з професійними, таку ж невідповідність яскраво підтверджує високий рівень згуртованості команди та першість у змагальній діяльності.

Висновок. В процесі опрацювання теоретичного та експериментального аспектів даної теми ми дійшли висновків, що формування внутрішньогрупових особливостей спортивної команди є однією із ознак становлення психологічного клімату в колективі. Важливим джерелом професійного розвитку спортсменів та саморозвитку тренера в утворенні спортивної команди як цілісного колективу є інтерактивний підхід.

Список використаних джерел

1. Кенані Слім Бен Ріда. Індикатори психологічного клімату спортивної команди: автореф. дис. канд. наук з фіз. Виховання і спорту/ Кенані Слім; 24.00.01 / Національний ун-т фізичного виховання і спорту України. – К., 2005. – 20с.
2. Практикум по спортивній психології/ Под ред. И.П. Волкова. – Спб.: Питер, 2002. – 285 с.
3. Фетискин Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Социально –

психологическая диагностика развития личности и малых групп.
= М.: Издательство Института психотерапии, 2002. – 490 с.

УДК 159.923-056.32

ПОНЯТТЯ «ПСИХІЧНЕ» ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ.

Лук'янчук Ганна, студентка РДГУ

Керівник: Бучко В.Б., кандидат психологічних наук, доцент

Психічне здоров'я особистості є терміном, що потребує психологічного, фізіологічного і соціокультурного уточнення. Галузі людської діяльності вимагають досконалого детального визначення поняття як такого і способів його набуття. Але внаслідок своєї обмеженості і розподілу функцій, психологія, фізіологія і соціальні науки не можуть дати на сьогодні чіткого визначення цього поняття, а, відтак, не можуть створити систему факторів, що забезпечать наявність у людини, власне, феномену психічного здоров'я. Тому задачі, які ставляться не так наукою, як окремою людиною, стосуються визначення причин психічного здоров'я і нездоров'я, що, в свою чергу, неможливе без визначення складових означеного феномену.

Як зазначає Ч. Райкрофт, психічне здоров'я часто плутають з поняттям норми, однак «здоров'я має стосунок до стану цілісності й інтеграції, тоді як нормальним вважають стан, що відповідає будь-якій нормі, яку автор вибирає як стандарт для порівняння».

Такі психічні хвороби, як депресія, біполярні розлади, шизофренія нерідко мають соматичні (фізичні) передумови, які можуть бути спричинені генетичною схильністю до хвороби, порушенням мозкових структур чи біохімічних процесів. Ми розглядаємо ці хвороби як психічні, а не як фізичні? Тому що їхні симптоми пов'язані з мисленням, мотивацією та емоціями людини.

Автор відомої праці «Аномалії особистості» В. С. Братусь вводить поняття «особистісне здоров'я», розкриваючи його як відповідальність індивіда за вироблення необхідних орієнтацій, визначення загального змісту й призначення свого життя, ставлення до інших людей і до себе. Послідовники цих поглядів визнають відносно пізню появу цього психічного феномена. Вони правомірно вважають рівень особистісного здоров'я вищим щодо психофізіологічного й індивідуально-психологічного.

На підставі сказаного недоцільно вилучати з подальшого вживання термін «психічне здоров'я», оскільки він наразі є найпоширенішим і своїм змістом охоплює всі конкретні ситуації психологічного, душевного й особистісного, а також психофізіологічного й індивідуально-психологічного здоров'я (за